

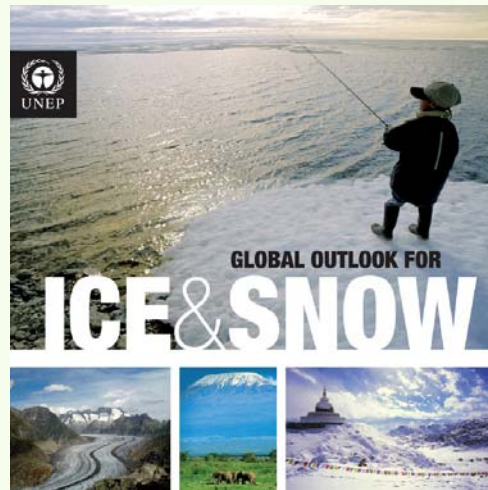

MILJØVERNDEPARTEMENTET

*Arkitekturdagen 2008
Klimavennlige bygg og -byutvikling*

*Statssekretær
Heidi Sørensen
Bergen, 05.09.08*

Klima i et globalt perspektiv

2

Kilde: UNEP

Rapport fra UNEP om is og snø i det internasjonale polaråret 2007.

Rapporten viser hvordan klimaendringene fører til rask nedsmelting av is og snø.

Klimaendringene vil få store konsekvenser for bl.a. drikkevannsforsyning og matvareproduksjon/landbruk, særlig i fattige land.

Klima er nå et sentralt tema på den internasjonale dagsorden (FN, EU).

Nasjonale klimamål

- Overoppfylle Kyotoforpliktelsen
- Kutte 30% innen 2020
- Karbonnøytral innen 2030

Foto: Marianne Gjørsv

3

Målene i politikken for å redusere utslipp av klimagasser

Regjeringen og Stortingets flertall har sluttet seg til:

- Norge skal i perioden 2008–2012 overoppfylle forpliktelsen i Kyotoprotokollen med 10 prosentpoeng.
- Norge skal fram til 2020 påta seg en forpliktelse om å kutte de globale utslippene av klimagasser tilsvarende 30 prosent av Norges utslipp i 1990. 2/3 skal tas nasjonalt
- Som en del av en global og ambisiøs klimaavtale der også andre industriland tar på seg store forpliktelser skal Norge ha et forpliktende mål om karbonnøytralitet senest i 2030.

4	<h2>Kommunene og klima</h2> <ul style="list-style-type: none">• Kommuner kan påvirke klimagassutslipp på ulike områder, bl.a.<ul style="list-style-type: none">– avfall– landbruk– forbruk/ offentlig anskaffelser– arealplanlegging– transport– energi	 <p>Energi- og klimaplanlegging i kommunen – en veiledning i prosessen</p> <p>Veileder del 2 Enova SF 2008</p>
	Kilde: Enova	

Over 20% av Norges klimagassutslipp kommer fra aktiviteter der kommunene sitter med viktige virkemidler

Regjeringen vil innføre krav om at alle kommuner skal ha en energi- og klimaplan innen 1. jan. 2010.

Planen skal innarbeides i den ordinære planprosessen i henhold til Plan og bygningsloven (jf. Bioenergistrategien).

Bildet viser en av Enovas to veiledere om energi- og klimaplanlegging i kommunene. Enova har også holdt kurs for mange av kommunene.

Arealplanlegging – ny plandel i plan- og bygningsloven

- lokale klima- og energiplaner
- vannbåren varme
- risiko- og sårbarhetsanalyser
- strandsonen

Foto: FM Vestfold

5

Ny plandel til plan- og bygningsloven (pbl) vedtatt i Stortinget juni 2008.

-Loven slår nå fast at kommuner og fylker skal ta klimahensyn i sin planlegging.

-Kommunene kan utarbeide lokal klima- og energiplan som kommunedelplan

-Når nye områder skal bygges ut, kan kommunen stille krav om at det legges til rette for at bygninger og anlegg skal forsynes med vannbåren varme.

-Alle planer etter pbl skal ta klimahensyn gjennom løsninger for energiforsyning, god lokalisering og transport, og gjennom løsninger som møter klimaendringene

•Etter loven skal kommunene utarbeide risiko- og sårbarhetsanalyser, som også omfatter forventede klimaendringer

•Strammes inn på dispensasjoner for bygging i strandsonen

	<h2>Energi</h2>		
			
	Fornybar energi	Nye energikrav til bygg	
6			Fotos: Marianne Gjorv

Nye energikrav til bygg

-Bolig – og byggsektoren står for hele 40% av energibruken i samfunnet og fører til betydelige klimagassutslipp.

-Å redusere denne energibruken er derfor et viktig miljø- og energipolitisk mål, både nasjonalt og internasjonalt.

-Det er viktig at nybygg har god kvalitet og lavt energibehov.

-I 2007 lanserte regjeringen nye energikrav i forskriftene til plan og bygningsloven.

-Med disse energikravene vil man på ett år spare 400-450 millioner kilowatt-timer. Dette tilsvarer det årlige energiforbruket for ca 20 000 boliger.

-Byggeforskriftens energikrav skal skjerpes oftere i årene framover med et mål om passivhus-standard i 2020. Passivhus betyr hus med lavt energiforbruk.

-Det blir forbud mot oljefyr i nye bygg fra 1. juli. '09.

Arkitektur og miljø

7

Foto: Marianne Gjorv

- Bilde: Har vært mye diskusjon om materialvalg i de nye operaen.
- Vet ikke så mye om energibruken i bygget, men har i hvertfall sett at det er solcellepanel på vegg som vender mot Ekebergåsen.
- Bygget brukes nå aktivt til "turformål", og en spasertur på operataket har blitt populært!

Noen hovedpunkter i endringene i byggesaksdelen i plan- og bygningsloven Ot.prp. nr.45 (2007-2008):

•Universell utforming og klarere tekniske krav

•**Arkitektonisk utforming innføres som begrep:** Arkitektonisk utforming skal tolkes vidt og omfatter både visuelle kvaliteter, funksjonelle krav (inkl. universell utforming) og forsvarlighet (miljø og sikkerhet).

•**Mer miljøvennlige bygg:** Det skal tas hensyn til klimatilpasning, og krav til miljø og energibruk presiseres og kan skjerpes i forskrift. Det blir innført krav om avfallsplaner.

Tett og trangt eller grønt og barnevennlig?

Foto: Marianne Gjørvi

8

Tett og trangt eller grønt og barnevennlig?

Bjørsvika – utbygging av Stiklestadkvartalet (der heisekranene er)

Barnefamilier etterlyser lekearealer og parker!

Staten viser vei – energigjenvinning

9

Foto: Benedicte Boye

Statsbygg ved prosjektet Pilestredet Park, vant kategorien "Gjenvinning" i den nasjonale miljøprisen Glassbjørnen i 2003.

Pilestredet Park har vist at det er mulig å oppnå høy grad av gjenvinning av rivemasser fra det gamle Rikshospitalet.

Av 98 200 tonn rivemasse har 96 600 tonn, hele 98,36 prosent, gått til ombruk og gjenbruk.

Pilestredet Park i Oslo er et av landets største rive- og byggeprosjekter.

Under to vektprosent av massene ble transportert til avfallsdeponi.

Resten ble benyttet på nytt gjennom materialgjenvinning eller direkte ombruk.

Transport – kommuner og fylkenes rolle

- Arealplanlegging – miljøvennlig transportmidler

Fotos: Marianne Gjør

10

Kommunene og fylkene kan:

-styre arealbruken

-lokalisere boligområder, offentlige tjenester, arbeidsplasser, kjøpesentra osv nær kollektivknutepunkt

-bygge ut infrastruktur, rutetilbud og billettsystem for kollektivtrafikk

-bygge gang- og sykkelveier

-kreve biodrivstoff og i framtida også plug-in-hybrid

Kommentar til bildet med sykler:

Lund kommune i Sverige. Imponerende sykkelparkering ved togstasjonen.

Bevisst satsing på areal- og transportplanlegging for å styrke kollektivtransporten.

Delte ut gratis månedskort i en testperiode til pendlere, nye innbyggere osv.

40% av disse har valgt å kjøre kollektivt også etter testperioden og kjøper nå månedskort.

Framtidens byer

- Satsing i de 13 største byområdene
- Samarbeid MD, SD, OED og KRD
- Temaer:
 - areal/transport
 - bygg og energi
 - forbruk
 - klimatilpasning

Foto: Svein Magne Fredriksen

Oslo har også mange erfaringer å bidra med. Er en av de 13 største byområdene som har blitt invitert til å delta i MDs satsing "Framtidens byer".

Et forpliktende samarbeid mellom byene og staten. Regionale myndigheter er medspillere.

Lokalt næringsliv og befolkning involveres.

MD avsatt 11,7 mill kroner for 2008

Framtidens byer (forts)

- Georgernes verft i Bergen

Kilde: Fortett med vett, NIBR

12

Framtidens byer:

Hovedmålet er å redusere de samlede klimagassutslippene fra vegtransport, stasjonær energibruk, forbruk og avfall samt utvikle strategier for å møte framtidige klimaendringer.

Delmål er å forbedre det fysiske bymiljøet med tanke på sikkerhet, helse, opplevelse og næringsutvikling.

Intensjonsavtale undertegnet 17. juni i år av statsråd/statssekretærer og ordførere, byene utarbeider handlingsprogram i høst, forpliktende avtaler undertegnes neste år

Nødvendig med samarbeid og samhandling over forvaltningsnivåene og sektorgrensene – og at staten taler med én stemme

Bare de 13 største byer og byområder er med i selve programmet, men kunnskapen og erfaringene skal formidles og være tilgjengelig for alle underveis

Tilpasning til klimaendringene

Foto: Karin Gjerset

13

Bilde: Klimaendringene gir mildere vintre, men Skiforeningen lager snø til skileik på en grønn Greverud golfbane, i samarbeid med Oppegård, Ås og Ski kommuner.

Selv om vi kutter alle utslipp i dag, vil det skje klimaendringer. Derfor er det viktig at vi arbeider med å tilpasse oss klimaendringene.

Forskningsmiljøet CIENS har laget en rapport om klimatilpasninger i Osloregionen, på oppdrag fra fylkeskommunene i Buskerud og Akershus samt Oslo kommune

Bredt offentlig utvalg for å se på norsk klimasårbarhet og tilpasningsbehov. Skal være ferdig i 2010

Lansering av nettportalen "Klimatilpasning Norge" i høst.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, sekretariat for en klimatilpasningsgruppe fra ulike departementer.

Kulturminneåret 2009

- Kulturminneåret 2009
- Dagliglivets kulturminner
- Hus skifter ham: Dolva i Skien

Gratulerer Bergen arkitektforening!

Foto: Øyvind Aarvig

15

- Det er mange gode og spennende byutviklings- og byggprosjekter på gang,
 - avgjørende å forene de gode kreftene og å utveksle erfaringer
- I anledning Bergen arkitektforenings 100-årsjubileum og Arkitekturdagen 2008, utfordrer jeg arkitektstanden, byggebransjen og næringslivet for øvrig – i Bergen – og i hele landet, til å ta opp hansken og bidra i klimautfordringen og satsningen på Framtidens byer.
- Det er helt avgjørende for suksess.

Vi har alt vi
trenger, kanskje
med unntak av
politisk vilje...

...men politisk
vilje er en
fornybar
energikilde.

Al Gore,
Nobelprisvinner